

**KO`KRAK SARATONINI ERTA ANIQLASH –HAYOTNI
SAQLASH**

1-son tibbiy radiologiya kafedrasida assistenti

Nig`matjonov Abdurashid Sagdulla ug`li.

Toshkent davlat tibbiyot universiteti talabasi

Axmedova Gulbahor G'ayrat qizi

ANNOTATSIYA : Aholi orasida erta tashhisning ahamiyati targ`ib qilish maktab, kollej, universitetlarda yoki mahallalarda tushuntirish ishlarini olib borish o`z o`zini tekshirishni o`rgatish mammografiya haqida oddiy tushuntirishlar olib borish.

Ko`krak saratoni — ayollar orasida eng ko`p uchraydigan onkologik kasalliklardan biri bo`lib, erta aniqlash va zamonaviy diagnostika usullari uning samarali davolanish imkoniyatlarini oshiradi. Ushbu maqolada ko`krak saratonining etiologiyasi, patogenezi, klinik belgilari, diagnostika usullari hamda davolash yondashuvlari tahlil qilinadi. Shuningdek, profilaktika choralarining ahamiyati yoritilgan.

KALIT SO`ZLAR: Ko`krak saratoni, onkologiya, diagnostika, mammografiya, davolash.

Kelib chiqish sabablari: Ko`krak saratoni rivojlanishiga bir nechta omillar ta`sir qiladi.

Genetik moyillik;

Oilada ushbu kasallik bilan og`riganlar bo`lsa xavf oshadi gormonal o`zgarishlar estrogen garmoni ortiqcha bo`lishi yosh omili yosh ulg`aygan sari xavf ortadi ,hayot tarzi noto`g`ri ovqatlanish ,kam harakat ,spirtli ichimliklar iste`moli ,atrof –muhit ta`siri radiatsiya va zararli moddalar .

BELGILARI;

Ko`krak saratoni dastlabgi bosqichda ko`pincha belgilar bermaydi. Keyingi bosqichlarda quyidagi alomatlar kuztilishi mumkin .Kukrakda tugun yoki qattqlik

paydo bo`lishi ko`krak shaklining o`zgarishi terida tortilish yoki qizarish ko`krak uchidan ajralmalar kelishi qo`ltiq osti limfa tugunlarining kattalashishi.

TASHHIS QO`YISH USULLARI:

Kasallikni aniqlash uchun bir nechta tibbiy tekshiruvlar qo`llaniladi .

Mammografiya –ko`krakni rentgen orqali tekshirish

Ultratovush tekshiruvi-to`qimalarni tovush to`lqinlari orqali ko`rish

Biopsiya –o`sma hujayralarini tekshirish

M R I-chuqur tahlil qilish uchun.

GLOBAL STATISTIKA:

2022-yilda dunyo bo`yicha 2.3 milliondan ortiq ayolda ko`krak saratoni aniqlangan shu yilning o`zida taxminan 670 000 kishi ushbu kasallikdan vafot etgan. Ko`krak saratoni 157 ta mamlakatda ayollar orasida eng ko`p uchraydigan saraton turi hisoblanadi .Barcha saraton kasalliklari ichida ayollarda uchraydigan holatlarning taxminan 25% ni aynan ko`krak saratoni tashkil qiladi .Erkaklarda uchrashi juda kam 0,5-1% hollarda.

TARQALISH XAVFI :

Bugungi kunda yuqori rivojlangan davlatlarda har 12 ayoldan 1nafari hayoti davomida kasalikka chalinadi .Har 71 ayoldan 1 nafari undan vafot etadi.Kam rivojlangan davlatlarda har 28 ayoldan 1 nafari kasallanadi 48 ayoldan 1 nafari vafot etadi.

DINAMIKASI O`SISH TENDENSIYASI :

Ko`krak saratoni dunyodagi eng ko`p tashhis qo`yiladigan saraton turlaridan biri hisoblanadi. Kelajak prognozlariga ko`ra 2050-yilga borib kasallik holatlari, 3,5 milliondan oshishi mumkin .So`ngi yillarda kasallanish soni ortib bormoqda lekin rivojlangan davlatlarda o`lim darajasi 40% gacha kamaygan

XAVF GURUHLARI:

Statistik ma`lumotlar shuni ko`rsatadiki bemorlarning 99%ini ayollar tashkil etadi Ko`pincha 40 yoshdan oshgan ayollarda uchraydi .

DAVOLASH USULLARI:

Davolash kasallik bosqichiga qarab belgilanadi .Jarrohlik amaliyoti o`smari olib tashlash .Kimyo terapiya – saraton hujayralarini dori bilan yo`q qilish . Nurlanish terapiyasi radiatsiya orqali davolash ,garmonal terapiya –garmonlarga bog`liq o`smalarni davolash.

OLDINI OLISH:

Ko`krak saratoning oldini olish uchun quyidagi tavsiyalar muhim. Sog`lom turmush tarziga rioya qilish . To`g`ri ovqatlanish va jismoniy faollik Muntazam tibbiy ko`riklardan o`tish .O`z o`zini tekshirishni odat qilish .

XULOSA :

Statistik ma`lumotlar shuni ko`rsatadiki,ko`krak saratoni keng tarqalgan bo`lsada erta aniqlash va zamonaviy davolash usullari orqli o`lim darajasini sezilarli kamaytirish mumkin. Ayniqsa muntazam tekshiruv va sog`lom turmush tarzi kasallik xavfini kamaytirishda muhim ahamiyatga ega.

АННОТАЦИЯ: Рак молочной железы является одним из наиболее распространённых онкологических заболеваний среди женщин. Ранняя диагностика и современные методы лечения значительно повышают выживаемость пациентов. В данной работе рассматриваются этиология, патогенез, клинические проявления, методы диагностики и лечения заболевания, а также меры профилактики.

Ключевые слова: Рак молочной железы, онкология, диагностика, маммография, лечение

ABSTRACT: Breast cancer is one of the most common oncological diseases among women worldwide. Early detection and modern diagnostic and treatment methods significantly improve patient outcomes. This article discusses the etiology, pathogenesis, clinical features, diagnostic approaches, and treatment strategies of breast cancer, as well as the importance of preventive measures.

Keywords: Breast cancer, oncology, diagnosis, mammography, treatment

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. *Breast Cancer-Epidemiology, Classification, Pathogenesis and Treatment (Review of Literature)* — B. Smolarz va boshqalar. ([PubMed](#))
2. *Contribution of miRNAs in the Pathogenesis of Breast Cancer* — S. Ghafouri-Fard va boshqalar. ([PubMed](#))
3. *Pathogenesis of Triple-Negative Breast Cancer* — F. Derakhshan & J. S. Reis-Filho. ([PubMed](#))
4. *ER-positive and BRCA2-mutated breast cancer: a literature review* — P-C. Li va boshqalar. ([PubMed](#))
5. *Breast cancer: pathogenesis and treatments* (kompleks ko‘rib chiqish) — umumiy tibbiy sharh. ([PubMed](#))
6. *Breast Cancer: Molecular Pathogenesis and Targeted Therapy* — Md. Abdus Samad va boshqalar. ([PubMed](#))
7. *Breast Cancer Diagnosis, Treatment, and Outcomes of Patients From Sex and Gender Minority Groups* — E. Eckhert va boshqalar. ([PubMed](#))
8. *A systematic review of candidate genes and their relevant pathways for metastasis among adults diagnosed with breast cancer* — G. M. Gehling va boshqalar. ([PubMed](#))
9. *Breast Cancer* (NCBI Bookshelf) — G. Menon va boshqalar (ta’limiy sharh). ([NCBI](#))
10. *Breast Cancer: Molecular Pathogenesis and Targeted Therapy* (PMC to‘liq versiyasi) — maqola tavsifi. ([PMC](#))
11. *Chromium as a Risk Factor for Breast Cancer: A Meta-Analysis* — Gulnara Batyrova va boshqalar. ([PubMed](#))